

ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΔΡΑΜΑΤΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

Ο ΕΚΛΥΤΟΣ ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΗΣ ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ Ο ΠΙΟ ΑΥΣΤΗΡΟΣ ΜΟΝΑΧΟΣ

[Η ζωή του Γάλλου ευπατρίδου Ρανσέ, ο οποίος απαρνήθηκε τα έγκλημα και κλειστηκε επί 37 χρόνια στο μοναστήρι της Τράπ]

Ο παθητικότερο δράμα του Άγιου Αύγουστίνου, του Ρωμαίου καταγωγής Αιγυπτίου επαιτηδίου, ο οποίος, σε μία στιγμή μεγάλης ψυχικής κρίσεως, εγκατέλειψε την έκλυτη ζωή του, το «βροβορόδες, όπως γράζει, κρεβάτι της αμαρτίας», όπου κοιμόταν, και άφιερώθηκε δολοκλήρως στον Θεό, έπανεληθή, ύστερα από αιώνας, ακόμα παθητικότερο ίσως, στη Γαλιλία, στο πρόσωπο του Ρανσέ.

Ο Ρανσέ έζησε τον 17ον αιώνα (1626 ως 1700), έναν αιώνα μεγάλων θρησκευτικών κρίσεων, και γι' αυτό η μετάπτωσις του από την φωδότερη άσολασία στον πιο άπολιτο και στεγνό αυστηρό βίο, μπορεί να εξηγηθή. Μά και πάλι προξενεί κατάληξι ή μετάπτωσις αυτή για την υπερβολή της και μένει ως σήμερα άκωμο μοναδική.

Λένε για τον Πασκάλ, σύγχρονον του Ρανσέ, τον μεγάλο μαθηματικό και φιλόσοφο, πού κι' αυτός τα τελευταία χρόνια της ζωής του τα πέρασσε στο περιφρακτο ερημητήριο του Που - Ρουαζιά, άφιερωμένος στον Θεό και στη θρησκεία, ότι άποφάσισε να εγκαταλείψη τη ζωή που έκανε ως τότε και να γίνη ερημίτης, μία μέρα πού κινδύνεψε να σκοτωθή. Τ' άλλαγα της άμαζιάς του, καθώς προϋοσε ένα γεφύρι του Σηρονά, άλαφίστηγαν και λίγο έλειψε να ρίξουν τον Πασκάλ στο ποτάμι...

Ένα άνάλογο, μά πολύ πιο δραματικό περιστατικό, ύπηρξε, καθώς φαίνεται, ή άφορη πού έκανε και τον Ρανσέ ν' άφήση μονοιάς έλα τ' άγαθά του κόσμου — πού τά είχε άφθονώτατα — και να περάση τριάντα τέσσερα δολοκλήρα χρόνια, τη μιση άκριβώς ζωή του, στο φανερώτερο μοναστήρι πού ύπηρξε ποτέ, στην Τράπ.

Ο Ρανσέ, ώραιός, πλούσιος, πορφωμένος, άριστοκράτης από τους πιο άδεντικούς, είχε συνδεθεί σε ήλικία εικοσιεπτά χρόνων, στην καλύτερη στιγμή της νεότητός του, με μία θρησιστάτη άριστοκράτιδα, την δούκισσα ντε Μουαζόν. Τη γυναίκα αυτή την λάτρευε ο Ρανσέ και τόσο φοβόταν μήπως κηλιδωθή ή ύπόληψις της, μήπως ο κόσμος σπλλάξει και άπλεις καν ύπόνοις για την ένοχη σχέση τους, ώστε δεκα χρόνια πού βάσταξε ο δεσμός τους, μολονότι είχαν κοινωνικές σχέσεις, δεν βγήκαν ποτέ μαζί με άμάξι και όταν έβγαναν κειμιά φορά πεζοί, έσπουδονότων πάντα από πρόσωπα τόσο άστηρά, ώστε θα ήταν άπολιτός άδένανον να παρεξηγηόυνε.

Παρ' όλο το μεγάλο διάστημα πού άγαλιόνονταν, δεκα δολοκλήρα χρόνια, ή άγάπη του Ρανσέ και της Μουαζόν, ήταν όσο ποτέ σφοδρή, όταν άξωσαν συνέδη κάτι φοβερό. Τόν Μάρτη του 1662 ο Ρανσέ είχε κείνη για λίγο καιρό σ' ένα έξοχικό κτήμα του. Όταν γύρισε στο Παρίσι, είδε τους ύληρητες του μεταγχολικούς και άμύλητους, κι' αυτό του γέννησε μονοιάς ύποψιες. Τους ρώτησε μήπως είχε συμβεί τίποτε δε-

καί, έρωσε, πού έφαινε να την ίδια να τρέχη για να τον προϋπαντήση και να λέγη με δάκρυα χαράς στην άγκαλιά του. Μά, αντί της χαριτωμένης αυτής είκόνας, ο Ρανσέ είδε το φοριώτερο θέαμα, πού μπορεί ποτέ ν' αντίκρύνη άνθρώπος : Στη μέση της κρεββατοκάμαρας ήταν ένα φέρετρο με μία νεαρή νεκρή γυναίκα, σκεπασμένη πρόχειρα μ' ένα χοντρό ύφασμα, κάτω από το όποιο έξείχιζε το παραμορφωμένο και καταματωμένο της κεφάλι. Η νεκρή αυτή ήταν ή δούκισσα ντε Μουαζόν.

Έξάλλος άπ' τον πόνο ο Ρανσέ, έφριμωσε στο φέρετρο, άνασήλωσε ύπαια το ύφασμα πού σκέπαζε τη νεκρή και τότε είδε κάτι άκόμο πιο τρομερό : Το κεφάλι της λατρεμένης του τόγαν κόψει και χωρίσει από το ύπόλοιπο σώμα, και το ήταν όχι πάνω στο λαίκο, αλλά πλάι, γιατί το μήκος του φερέτρου δεν έφτανε και οι συγγενείς της δεν θέλησαν να φτιάσουν μεγάλοι-

τερο φέρετρο...

Είπε θρόλος αυτό, ένα άλήθεια : Ο Σαιν - Σιμόν, ο μεγάλος ιστορικός της Αγγλίας του Λουδοβίκου 14ου, λέγει πως είναι θρόλος.

«Η Μωρία της Βρετανίας, ή δούκισσα ντε Μουαζόν — γράφει — πέθανε από εϊστανά και όχι από τυχαίο δυστύχημα, όπως έγραψαν. Ο Ρανσέ ήταν κοντά της ως την τελευταία της στιγμή, αυτός κάλεσε τον ίσθρα για να την μεταλάβη. Μά, όπως κι' αν έχη το πράγμα, προσέβαται ο Σαιν - Σιμόν, ύστερα από το περιστατικό αυτό ο Ρανσέ άπεσώθη στο έξοχικό του κτήμα, στο Βερζέ, και αυτό ήταν ή άρχή του τελειωτικού χωρισμού του από τον κόσμο.

Πραγματικά, ένα χρόνο μετά τον θάνατο της άγαπημένης του, ο Ρανσέ πήγε και κλειστηκε στην Τράπ, το πιο φοβερό μοναστήρι του κόσμου. Ο ίδιος, όποτε σ' άργα του, όποτε στα φριμιάτα του, όποτε στις καθέσεις του, δεν έκανε ποτέ την παραμικρότατο ύπαντημά για το άληθινό αίτιο πού τον είχε κάνει ν' άσπασθή τον μοναστικό βίο.

«Ήταν χάρι θείκη, έλεγε. Ήταν ή άπάντηρη άγάπη του Θεού, πού δεν θέλησε να μ' άφήση να κινέμαι στη λάσπη της αμαρτίας.

Η Τράπ, χτισμένη σε μία βαθιά κοιλάδα της Βρετανίας, έξωρετικα βαλτάδα, ήταν ένα από τα πιο παλιά Γαλλικά μοναστήρια, χρονολογούμενο από τις άρχές του δωδέκατου αιώνα. Τέτοια βαθεία σπηλι και τέτοια άπολιτη μόνωση το έζωναν, ώστε ο έπισκόπος, φράντοντας εκεί, νόμιζε πως γεννούνταν έξω άπ' τον κόσμο.

«Πού; γεννούνταν, γράφει ο Σατοβρόνδος, πούς πέθανε, πούς έκλειψε εδώ : Σιωπή ! Πουσία, ψηλά στον ούρανό, πατάνε προς άλλους ούρανούς...»

Η πόρτες της Τράπ έμεναν νύχτα και μέρα άνοιχτές και υπορούσε να βρη εκεί μέσα όποιο κι' ο τελειώτος άλήτης. Μά κι' ο τελειώτος άλήτης διαταζε να μη γιατί το μοναστήρι ήταν τόσο φοβερό, πού σφίγγονταν ή καρδιά του άνθρώπου. Η είσοδος ήταν κατασκοτεινή, όπως των παλιών φυλακών. Στον τοίχο ήταν δεμένη μία στρονίνα σπάλλα, άπ' όπου άνέβαινε κανείς στον έπάνω όροφο. Μά εκεί τα πατώματα ήταν τόσο γλισερμένα και φαγωμένα, ώστε δεν περπατούσε κανείς χωρίς κινδύνο... Όταν έβριχε, από τη στέγη έπεφτε νερό και δυο αλβουσις του μοναστηριού ήταν σταβίκοι. Τα κελιά ήταν σε άκόμο άθλιώτερη κατάσταση. Κάθε μοναχός βολερόταν και ζούσε όπως υπορούσε.

Μά άκόμο φοβερώτερη ήταν ή ζωή κι' ή διαίτα των μοναχών. Άπομονωμένο, κλεισμένο στα κελιά τους, διάβαζαν τά ίσρα βιβλία και προσευχόνονταν όλη τη μέρα και όταν συναντιόνονταν στην εκκλησία της μονής, αντήλλαζαν μερικά στερεότυπα, τα ίδια πάντα, λόγια. Όσο για το κλίμα της περιφέρειας όπου βρισκόταν ή Τράπ, ήταν τόσο άνθυγιεινό από τα πολλά έλα, ώστε, καθώς έγραψε κάποιος, εδ' άέρα δεν ήταν ύποφερτός, παρά μόνον από εκείνους πού ζητούσαν να πεθύνουν.

Τριάντα έφτά δολοκλήρα χρόνια έζησε στο φοριχτό αυτό μοναστήρι ο Ρανσέ, ως άπόλος μοναχός στην άρχή, ως ήρώσιμος κατόπι. Όλοι οι μοναχοί των άγαλιόσαν πού τον σεβόνονταν, σαν άληθινό άγιο. Έκανε άγαλιωσγιες, προσευχόταν, προσπαθούσε με γράμματα και πορορικά να κατηχήση γνωριούς και φίλους.

Έτσι έφτασε ως τα έδωδημένα τέσσερα χρόνια. Η νηστείας κι' ή άργισιάς των είχαν έξασθενήσει. Τόν Οκτώβρη του 1700 προσεσβάνθητε το τέλος του. Είπε ν' αυτό φέρον ένα σταυρό, τον φίλησε με άπειρη λατρεία και κατόπι, και ψήφισε :

—Ω, εύτυχία !... Ω, αιώνότης !...

Υστερα, άπό φίλησε τη νεκροκεφαλή πού βρισκόταν στη βάση του σταυρού, έδωσε το σταυρό σ' έναν μοναχό. Μά είδε ότι αυτός δεν έκανε το ίδιο. Τότε τού είπε :

—Γιατί δεν άπαύσετε την είκόνα αυτή του θανάτου ; Ο θάνατος βάζει τέλος στην έξορία μας εδω στη γη και στις δυστυχίες μας...

Τα τελευταία λόγια του Ρανσέ ήταν :

—Θεέ μου, μην άργείς, φτάσε ! Άφού τα πρόσφερες, κίτταζε τον έπισκόπο πού τον είχε μεταλάβει, έβρωσε τά μάτια του στον ούρανό και ξενήγησε...